

MEDIACJE RODZINNE

**Co musisz wiedzieć,
aby pomóc sobie i innym**

PORADNIK

Niniejszy poradnik został opracowany na podstawie publikacji „MEDIACJE RODZINNE W PRAKTYCE. PORADNIK” pod redakcją Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie we współpracy z mediatorami Stowarzyszenia Mediatorów Rodzinnych w Warszawie.

Odolanów 2017

SPIS TREŚCI

1. Czym jest mediacja
2. W jakich sytuacjach mediacja rodzinna może być prowadzona
3. W jakich sytuacjach mediacja rodzinna nie pomoże
4. Jak przebiega mediacja
5. Zasady mediacji rodzinnych
  - A. Dobrowolność
  - B. Bezstronność mediatora
  - C. Neutralność mediatora
  - D. Samodzielność stron w podejmowaniu decyzji
  - E. Poufność
6. Jakie są zalety mediacji rodzinnej
7. Gdy mediacja nie kończy się ugodą
8. Jak skorzystać z mediacji
9. Co z ugodą zawartą przed mediatorem

1. Czym jest mediacja

Mediacja to poufny proces rozwiązywania sporu lub konfliktu, w którym fachowo przygotowany, niezależny i bezstronny mediator za **dobrowolną zgodą** stron pomaga im samodzielnie poradzić sobie z konfliktem.

Mediacja pozwala jej uczestnikom określić kwestie sporne, zmniejszyć bariery komunikacyjne, opracować propozycje rozwiązań, a także pomóc w osiągnięciu **dobrowolnego**, obustronnie korzystnego rozwiązania konfliktu. W efekcie mediacji często dochodzi do zrozumienia drugiej strony i wypracowania ugody (w niektórych spornych sprawach).

Mediator pomaga rozważyć wszelkie możliwe rozwiązania, negocjować je w warunkach współpracy i szukać takiego porozumienia, które dla obu stron będzie satysfakcjonujące i możliwe do wcielenia w życie.

2. W jakich sytuacjach mediacja rodzinna może być prowadzona

Mediacja rodzinna może być stosowana we wszystkich rodzajach sporów pomiędzy członkami tej samej rodziny połączonej pokrewieństwem oraz tymi, którzy pozostawali lub pozostają w związkach rodzinnych zdefiniowanych przez prawo (np. rodziny adopcyjne, rodziny zastępcze), o ile tylko same strony chcą w mediacji uczestniczyć. Mediację rodzinną warto stosować w następujących sprawach:

a. Sprawy rozwodowe

- sposób rozstania, rodzaj pozwu z orzekaniem o winie czy bez orzekania
- władza rodzicielska i miejsce zamieszkania dziecka
- kontakty dziecka z rodzicem, który nie będzie sprawował bezpośredniej opieki nad nim
- sposób korzystania ze wspólnego mieszkania po rozwodzie
- wysokość alimentów

b. Sprawy o podział majątku po rozwodzie

c. Sprawy związane z opieką nad dziećmi po rozwodzie orzekane przez sądy rodzinne:

- sprawy o ustalenie kontaktów z dzieckiem
- sprawy o zmianę wyroku rozwodowego w części dotyczącej rozstrzygnięcia o władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi rozwiedzionych małżonków.

d. Inne sprawy rodzinne

- konflikty małżeńskie (o ile nie są wskazane do terapii)
- spory wynikające z gospodarowania współwłasnością (np. sprawy

spadkowe)

- konflikty między rodzicami i dziećmi (także dorosłymi dziećmi)
- pomoc w uzgodnieniu zasad opieki nad członkami rodziny chorymi, niepełnosprawnymi, w podeszłym wieku
- konflikty w rodzinach zastępczych i adopcyjnych.

3. W jakich sytuacjach mediacja rodzinna nie pomoże

- * Kiedy w rodzinie ma miejsce długotrwała przemoc.
- * Kiedy jedna z osób lub obydwie są uzależnione od alkoholu lub narkotyków.
- * Kiedy jakieś niedawne traumatyczne przeżycia i bardzo silne emocje uniemożliwiają efektywne uczestniczenie w mediacji jednej lub obu stronom konfliktu.
- * Kiedy któraś ze stron cierpi na chorobę psychiczną lub silne zaburzenia emocjonalne.
- * Kiedy ktoś chce wykorzystać mediację do zaognienia konfliktu lub posłużyć się nią do osiągnięcia jakichś ukrytych celów (np. zdobycia informacji, dokumentów, uzyskania zgody drugiej strony na jakieś rozwiązanie, ukrywając przy tym swoje prawdziwe intencje).
- * Kiedy różnica sił między stronami konfliktu sprawia, że w praktyce nie jest możliwe osiągnięcie porozumienia korzystnego dla obydwu stron.
- * Kiedy dla jednej lub obu stron droga sądowa byłaby bardziej korzystna
- * Kiedy żadna ze stron nie bierze pod uwagę możliwości ugodowego załatwienia spornych kwestii.

4. Jak przebiega mediacja

Spotkania mediacyjne trwają od jednej do czterech godzin. Na ogół potrzebne są dwa do pięciu spotkań. Mediatorzy umawiają się ze stronami w dogodnym dla nich terminie i są do dyspozycji tak długo, jak będzie to potrzebne. W trakcie pierwszego spotkania mediatorzy informują o przebiegu i zasadach mediacji, ustalają, czy sprawa może być rozwiązana na drodze mediacji oraz potwierdzają **dobrowolny** udział w rozmowach. Każda ze stron ma też możliwość przedstawienia swojej sytuacji, własnych potrzeb oraz oczekiwań wobec mediacji. Mediację prowadzi na ogół dwoje mediatorów, przeszkolonych w zakresie prowadzenia mediacji oraz psychologicznej i prawnej specyfiki konfliktów rodzinnych. Mediacje prowadzi się w ośrodkach mediacyjnych, w kameralnych, przyjaznych warunkach. To, co dzieje się podczas sesji zostaje w „czterech ścianach” pokoju,

w którym prowadzone są rozmowy. Mediatorzy zachowują całkowitą dyskrecję – sesje mediacyjne są zamknięte i nikt poza stronami (i ewentualnie ich adwokatami) oraz mediatorem nie ma do nich dostępu.

5. Zasady mediacji rodzinnych

A. Dobrowolność

Do mediacji przystępujecie **dobrowolnie**. Nie jesteście zmuszani do udziału, osiągnięcia porozumienia czy do wyboru konkretnych rozwiązań. Swoboda decyzji co do uczestnictwa w mediacji zwiększa Waszą odpowiedzialność za proces rozwiązywania konfliktu i osiągnięte rezultaty.

B. Bezstronność mediatora

Mediator nie opowiada się po żadnej ze stron, w równym stopniu angażuje się w pomoc dla każdego z Was. Nie ocenia zarówno osób jak i ich zachowań, nie poszukuje winnych zaistniałej sytuacji.

C. Neutralność mediatora

Mediator nie jest zwolennikiem jakiegoś konkretnego rozwiązania, jest w stanie zaakceptować każde, które uznajecie za właściwe w Waszej sytuacji. Nie tylko nie podejmuje decyzji, co do wyboru rozwiązania, ale nie podsuwa ich Wam i nie ocenia składanych przez Was propozycji. Nie jest Waszym doradcą, nie przedstawia właściwych w danej sytuacji sposobów działania. Umożliwia Wam ich samodzielne wypracowanie. Tym samym przekazuje Wam całkowitą odpowiedzialność za rozwiązanie konfliktu i kształt porozumienia.

D. Samodzielność stron w podejmowaniu decyzji

Mediator nie podejmuje za Was decyzji, nie rozstrzyga sporu. Nie jest sędzią, ani arbitrem. Rolą mediatora jest zachęcanie Was do aktywnej współpracy przy poszukiwaniu rozwiązania. To do Was należy decyzja. Jest ona rezultatem wolnego wyboru stron i płynie z przekonania, że wypracowane rozwiązanie zaspokaja Wasze najważniejsze potrzeby.

E. Poufność

Mediacja ma charakter poufny. Jej przebieg i rezultaty objęte są tajemnicą. Mediator ma obowiązek zachowania w tajemnicy faktów, o których dowiedział się w związku z prowadzeniem mediacji. Poufność ujawnionych podczas mediacji faktów, opinii, uczuć czy zachowań stron zwiększa ich poczucie bezpieczeństwa i buduje większą otwartość.

6. Jakie są zalety mediacji rodzinnej

* Mediacja jest na ogół bardziej skuteczna i tańsza niż proces sądowy. Pozwala na osiągnięcie stosunkowo szybkiego i trwałego wyniku w postaci spisane porozumienia.

* W mediacji żadna decyzja nie zostaje podjęta bez zgody zainteresowanych rozwiązaniem sporu osób. Istotne jest tylko to, co Wy uważacie za sprawiedliwe i możliwe do realizacji (o ile tylko jest to zgodne z prawem). Mediacja zazwyczaj prowadzi więc do sytuacji obopólnej wygranej.

* Osoby uczestniczące w mediacji chętniej stosują się do powziętych ustaleń ze względu na to, że same wypracowały i uzgodniły warunki porozumienia.

* Rozpoczynając mediację strony niczego nie ryzykują, gdyż każda z nich w każdej chwili może odstąpić od udziału w niej. Poufność i prowadzenie rozmów w warunkach prywatności, pozwala na otwartość, szczerłość i ochronę reputacji.

* Mediacja umożliwia opowiedzenie o swoich przeżyciach, wyrażenie własnych uczuć oraz nazwanie potrzeb w atmosferze poufności, spokoju, akceptacji.

* Mediacja pozwala na wstłuchanie się w uczucia i potrzeby drugiej strony oraz lepsze zrozumienie powodów jej rozmaitych zachowań.

* Mediacja zmniejsza lęk przed zachowaniami drugiej strony.

* Mediacja prowadzi do zawarcia ugody uwzględniającej potrzeby oraz interesy wszystkich osób.

* Mediacja pomaga w utrzymaniu relacji, które będą lub powinny trwać w przyszłości, a niekiedy umożliwia wybaczenie doznanych krzywd i pojednanie.

7. Gdy mediacja nie kończy się ugodą

Nie każda mediacja musi kończyć się ugodą. Warto jednak podkreślić, że mediacja uczy wzajemnego szacunku, respektowania praw swoich i drugiej osoby oraz tego, że każdy ma prawo mieć inne zdanie oraz popełnić błąd. To, że ludzie powiedzą sobie, jak widzą dany problem, co jest dla nich ważne i mają szansę na wysłuchanie, powoduje zmniejszenie napięcia między stronami, pozwala zobaczyć w jaki sposób druga strona widzi sytuację, a czasem zrozumieć, dlaczego tak trudno jest się dogadać.

Zdarza się też, że mediacja pokazuje, że ktoś wcale nie jest gotowy do pracy nad porozumieniem, że za dużo jest w nim poczucia krzywdy, gniewu, goryczy czy wręcz nienawiści do drugiej strony, aby umieć je przezwyciężyć. Choć w takich przypadkach na ogół mediacja nie kończy się ugodą, to jednak cenne jest uświadomienie sobie przez obie strony przyczyn i okoliczności takiego stanu rzeczy.

8. Jak skorzystać z mediacji

Jeżeli uważacie, że mediacja jest dobrą metodą rozwiązania Waszego konfliktu, wystarczy, że zgłosicie się do wybranego mediatora z listy stałych mediatorów, znajdującej się przy sądach okręgowych lub ośrodka mediacyjnego.

Mediator pomoże Wam sformułować umowę precyzującą zasady Waszego udziału w mediacji (np. w zakresie kosztów).

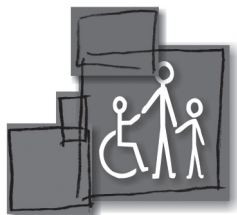
Jeśli sprawa jest już w sądzie, możecie zostać skierowani do mediacji przez sędziego (z jego inicjatywy lub na swój wniosek). W postanowieniu kierującym Was do mediacji sąd określi termin jej przeprowadzenia. Zwykle będzie to 30 dni. Na Wasz wniosek sąd może wyznaczyć dłuższy termin.

Do mediacji sąd może skierować Was także na posiedzeniu niejawnym, bez Waszego udziału. W takiej sytuacji, każde z Was w terminie tygodnia od doręczenia postanowienia o skierowaniu do mediacji, może odmówić wzięcia w niej udziału bez żadnych negatywnych konsekwencji, o ile wcześniej nie wyraziliście zgody na mediację.

9. Co z ugodą zawartą przed mediatorem

Jedną z wielu zalet ustawowego uregulowania mediacji jest zapewnienie wykonalności ugody zawartej przed mediatorem. Kodeks postępowania cywilnego zapewnia zatwierdzenie i nadanie klauzuli wykonalności ugodom zawartym przed mediatorem, niezależne od tego, czy do mediacji skierował strony sąd, czy też udały się one do mediatora z własnej inicjatywy. Jeśli zawarto ugodę, a sprawa nie była skierowana do mediacji przez sąd, mediator składa protokół w sądzie właściwym do rozpoznania sprawy. Sąd na wniosek strony niezwłocznie przeprowadza postępowanie co do zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem. Jeżeli uгода podlega wykonaniu w drodze egzekucji (jak na przykład uгода w sprawie wysokości alimentów lub podziału majątku), na wniosek strony sąd zatwierdza ją przez nadanie klauzuli wykonalności.

Sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności albo zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem w całości lub w części, jeżeli uгода jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa, a także, gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności. Ocena zgodności z zasadami współżycia społecznego będzie obejmowała sprawdzenie, czy uгода nie narusza rażąco interesu któregoś z Was lub Waszego dziecka.

Gminno – Miejskie Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość”
63 – 430 Odolanów, ul. Raszkowska 36
62 733 25 90 / 62 733 20 44

gmcentrum@interia.pl
sekretariat.gmcp@odolanow.pl
www.gmcentrum.pl